

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Declarație publică privind degradarea procesului legislativ și actului de guvernare în Republica Moldova

Gribincea Vladislav · Monday, December 21st, 2020

Platforma Națională a Societății Civile din cadrul Parteneriatului Estic condamnă degradarea și precedentul calității actului de guvernare ca urmare a nerespectării procedurilor legale de promovare a proiectelor de legi comise de către majoritatea parlamentară, formată din Partidul Socialiștilor din Republica Moldova, Partidul For și grupul „pentru Moldova”. În cadrul ședințelor Parlamentului din 16 decembrie 2020 și 3 decembrie 2020, încălcând flagrant procedurile legislative, aceste partide au adoptat o serie de legi care compromit lupta cu corupția, subminează bugetul public, pun în pericol relația cu partenerii de dezvoltare și risc să destabilizeze situația macrofinanciară din țară.

Astfel, adițional la îngrijorările exprimate în apelul public din 7 decembrie 2020, atragem atenția societății, autorităților naționale și comunității internaționale la următoarele acte și decizii toxice care generează riscuri iminente la adresa stabilității și securității financiare, politice, economice și sociale din Republica Moldova:

Abrogarea „Legii miliardului”

- 56 de deputați ai PSRM, Partidul For și grupul parlamentar „pentru Moldova” au adoptat proiectul de lege pentru abrogarea Legii 235/2016. Prin acest vot s-a anulat mecanismul de rambursare de către Ministerul Finanțelor a creditelor de urgență oferite de BNM celor trei bănci falimentare (BC Banca de Economii; BC Banca Socială și BC Unibank) în perioada anilor 2014/2015. Votul a fost realizat cu încălcarea tuturor cerințelor de transparență și consultare în procesul decizional a instituțiilor relevante. Mai mult ca atât, abrogarea Legii 235/2016 creează riscuri iminente la adresa finanțelor publice, a echilibrelor macroeconomice în cadrul economiei naționale și subminează încrederea partenerilor externi și a instituțiilor financiare internaționale față de statul Republica Moldova.
- Anularea datoriei Ministerului Finanțelor către Banca Națională a Moldovei va duce la subcapitalizarea BNM, făcând-o incapabilă să-și exercite atribuțiile conferite de lege: asigurarea stabilității prețurilor și a încrederii în moneda națională. Acest fapt destul de rapid ar agrava poziția financiară a companiilor și cetățenilor, precum și stabilitatea finanțelor publice în contextul în care guvernul va fi nevoit să contracteze noi datorii pentru a nu permite escaladarea unei crize sociale. Mai mult decât atât, aceasta va submina încrederea investitorilor în stat, fapt ce va face procesul de atragere a creditelor și investițiilor, în special externe, și mai complicat.
- Abrogarea Legii 235/2016 riscă să provoace haos în economie și societate, dar se pare că anume asta și-au propus deputații pentru a-și realiza interesele înguste de grup, inclusiv salvarea celor

vinova?i de fraudele bancare.

Revenirea la pragurile de pensionare de 57 ani pentru femei ?i 62 ani pentru b?rba?i

- Parlamentul a aprobat în lectur? final? proiectul de lege pentru modificarea Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii (art.41, 42). Esen?a acestei legi este mic?orarea vârstei de pensionare pân? la nivelul anului 2016, când a reînceput cre?terea gradual? a vârstei de pensionare (57 ani pentru femei ?i 62 ani pentru b?rba?i).
- De?i proiectul abordeaz? un subiect cu impact social ?i bugetar masiv, acesta a fost promovat cu o lips? total? de transparen??, f?r? consult?ri publice ?i f?r? ob?inerea tuturor avizelor necesare de la institu?iile implicate, în special Guvernul, de la înregistrarea acestuia pân? la votul final trecând doar 6 zile. Iese în eviden?? ?i superficialitatea notei de argumentare, care ofer? ZERO calcule asupra impactului bugetar al acestui proiect, de?i implementarea acestei m?suri poate determina falimentul sistemului public de pensii.
- Cele mai conservative calcule arat? c? doar pentru anul 2020 ar fi necesar suplimentar la buget circa 1,4-1,5 miliarde Lei, iar pentru anii urm?tori presiunea pe buget va cre?te de câteva ori având în vedere cre?terea num?rului oamenilor care vor atinge vârsta sc?zut? de
- Cu alte cuvinte, majoritatea parlamentar? de conjunctur? PSRM-?or a votat mic?orarea vârstei de pensionare f?r? s? comunice societ??ii ?i care ar fi costurile acesteia, iar acestea pot fi dramatice reflectate prin: i) cre?terea presiunii fiscale pe firme ?i angaja?i prin majorarea substan?ial? a contribu?iilor de asigur?ri sociale, ii) stoparea oric?ror major?ri de pensii ?i chiar for?area de a reduce pensiile, pentru a le putea pl?ti, iii) limitarea la maximum a cheltuielilor pentru investi?ii din bugetul de stat pentru a putea compensa prin transferuri deficitul fondului de pensii.
- De?i reforma pensiilor din 2016 nu a fost una perfect?, aceasta a permis prin recalcularea / actualizarea / valorizarea pensiei pentru multe categorii de pensionari ca în decurs de 4 ani pensia medie s? creasc? de la 1 275 la 2 050 lei, iar în lipsa acestei reforme pensia medie ar fi fost la moment cu circa 500 lei mai mic?. Dacă în luna decembrie 2016 cheltuielile lunare ale fondului de pensii erau de 881 milioane lei, în septembrie 2020 volumul acestora era cu peste 61% mai mare (1,4 miliarde Lei). Autorii proiectului au adus drept exemple despre vârsta de pensionare state din alt? zon? geografic?, sau cu situa?ie demografic? fundamental diferit?, cum este ?ri Lanka, dar uit? s? men?ioneze c? în majoritatea statelor din regiune fenomenul de îmb?trânire a popula?iei a obligat statele s? majoreze vârsta de pensionare, chiar ?i Federa?ia Rus?, la care PSRM se raporteaz? frecvent, fiind la moment în proces de cre?tere a vârstei de pensionare de la 55/60 ani pân? la 60/65 ani.
- În concluzie, prin adoptarea acestui proiect populist ?i f?r? acoperire bugetar?, deputa?ii PSRM-?or ofer? popula?iei falsa iluzie c? vor ie?i mai repede la pensie, dar nu spun c? prin aceasta îi condamnă pe pensionari la pensii mizere ?i o b?trâne?e nesigur?.
- Mai mult ca atât, anularea reformei de pensii pericliteaz? poten?ialul Guvernului Republicii Moldova de a accesa fonduri externe solicitate de la Fondul Monetar Interna?ional, Uniunea European? ?i al?i parteneri de dezvoltare.

Aprobarea Politicii fiscale ?i vamale ?i a Legii bugetului pentru anul 2021 de c?tre Parlament

- Cea mai important? decizie anual? a Parlamentului – aprobarea politicii fiscale/vamale (Legea nr. 476 din 01.12.2020) ?i a Legii bugetului de stat – a avut loc în acest an f?r? respectarea cerin?elor legale minime de transparen??, în lipsa consult?rilor ?i cu includerea prevederilor care promoveaz? interese politice înguste. În perioada adopt?rii Bugetului de Stat (octombrie – decembrie), Parlamentul are obliga?ia de a asigura un nivel suficient de informare, consultare ?i

participare, pentru a se asigura c? acest document r?spunde priorit??ilor existente, dar mai ales pentru a asigura controlul parlamentar al modului în care sunt cheltui?i banii publici.

- Proiectele Politicii fiscale/vamale ?i a Legii Bugetului de Stat 2021 au fost transmise în Parlament de c?tre Guvern la 1 decembrie 2020 ?i pe marginea acestora nu au fost organizate discu?ii parlamentare veritabile, documentul promovând deschis clientelismul politic, toate acestea, în lipsa resurselor de acoperire a cheltuielilor, cu înc?lcarea cras? a prevederilor Legii finan?elor publice ?i responsabilit??ii bugetar-fiscale ?i a Regulamentului Parlamentului. Unul din cele mai elocvente exemple este distribuirea prin Anexa 7 a Legii bugetului de stat a peste 350 milioane lei cu o discre?ie politic? discriminatorie ?i periculoas?.
- Pe lâng? faptul c? este un exemplu prost de abuz al puterii deliberative în stat, Parlamentul a dat un semnal extrem de periculos pentru statul de drept, în care abuzul majorit??ii este legalizat, reducând toate eforturile de bun? guvernare ?i gestiune a resurselor bugetare f?cute din 2009 încoace la zero. Mai grav este ?i faptul c? în situa?ia pandemiei ?i a crizei asociate cu aceasta, modific?rile f?cute în Parlament nu vin s? rezolve nici una din problemele actuale ale ??rii: cre?terea ratei ?omajului, problemele din sistemul de s?n?tate, educa?ie, sectorul real al economiei.
- Problema plafon?rii taxelor locale, r?mâne o tem? controversat?, în lipsa unui dialog veritabil ?i a unei platforme care s? analizeze limit?rile pe care aceste plafoane le pune pentru prim?rii, dar ?i a unei profunde neîn?elegeri a ce înseamn? autonomia autorit??ilor locale. Ignorarea interesului comun al autorit??ilor locale a deputa?ilor, ne face s? credem c? domniile lor au uitat c? fiind ale?i pe circumscrip?ii electorale, ei ar trebui s? reprezinte interesele acestora ?i în Parlament.

Modificarea Legii nr. 278/2007 privind controlul tutunului

- Modific?rile aduse Legii nr.278/2007 privind controlul tutunului ?i modific?rile aferente acestui articol în politica bugetar-fiscal? nu reprezint? decât un mecanism special pentru a ocoli sistemul de impozitare al ?ig?rilor. Nu exist? nici un motiv care ar explica de ce pentru acest nou tip de ?ig?ri „cigarillos”, accizele pl?tite trebuie s? fie mai mici de cel pu?in 2 ori decât cele mai ieftine ?ig?ri de pe pia?a autohton?. Acest produs este la fel de d?un?tor ca orice produs de tutun, cu acela?i grad de toxicitate ?i care poate provoca? dependen??, nu este un „produs social”, iar premisa c? modificarea corespunde aquis-ului european este una fals?.

Modificarea cadrului de operare a Autorit??ii na?ionale de Integritate

- Parlamentul a adoptat în dou? lecturi în aceea?i zi un proiect de lege care modific? cadrul de operare a Autorit??ii Na?ionale de Integritate. Proiectul a fost ini?iat pe 4 decembrie 2020, cu mai pu?in de dou? s?pt?mâni pân? la adoptare, de un grup de deputa?i sociali?ti. Chiar în ziua în care acesta a fost adoptat, în acest proiect au fost introduse ?i alte complet?ri problematice.
- Proiectul reduce termenului de efectuare a controlului averii ?i intereselor personale de la 3 ani la 1 an de la încetarea func?iei/mandatului; introduce termeni de prescrip?ie foarte scur?i pentru aplicarea sanc?iunilor; introduce neclarit??i în ceea ce prive?te termenul de contestare a actelor Autorit??ii Na?ionale de Integritate ?i condi?ioneaz? r?spunderea disciplinar? pentru nedeclararea averilor de existen?a unui act definitiv al Autorit??ii Na?ionale de Integritate; face imposibil? eliberarea din func?ie peste mai mult de un an de zile de la comiterea abaterii a func?ionarilor care nu ?i-au declarat averile, au ac?ionat în conflict de interese, incompatibilit??i s? fie demi?i ?i îngreuneaz? foarte mult atragerea la r?spundere penal? pentru nedeclararea averilor, ac?ionarea în conflict de interese sau pentru îmbog??ire ilicit?.
- În esen??, proiectul reduce posibilitatea ANI de a verifica func?ionarii publici, introduce un haos ?i mai mare în procedura de verificare a averilor ?i de sanc?ionare a angaja?ilor statului, ?i

face imposibil? demiterea func?ionarilor publici sau atragerea acestora la r?spundere penal? pentru înc?lcarea legisla?iei în domeniul integrit??ii. Acest fapt prin sine este greu de acceptat într-un stat care declar? lupta cu corup?ia drept o prioritate absolut?. Proiectul în cauz? nu se refer? la o problem? arz?toare, îns? a fost adoptat în mare grab?. De asemenea, acesta a fost votat cu înc?lcarea procedurilor legale (lipsa avizului Guvernului ?i a expertizei anticorup?ie) ?i a consult?rilor publice. Graba cu care a fost votat un proiect atât de sensibil tr?deaz? existen?a unor interese ascunse.

Modific?rile în domeniul farmaceutic

- Modific?rile legislative operate la 16 decembrie de majoritatea PSRM-?or în domeniul farmaceutic ?i al medicamentelor, adoptate f?r? consens ?i consult?ri cu comunitatea farmaceutic? din ?ar? ?i care de facto scot de sub controlul riguros firesc activitatea farmaceutic?, vin s? submineze acest sector ?i s? atenteze direct la s?n?tatea oamenilor.
- Liberalizarea pre?urilor la medicamentele f?r? re?et? poate duce inevitabil la cre?terea pre?urilor pe o pia?? care înc? e departe de a fi una transparent? cu un mediu concuren?ial propice, în timp ce limitarea adaosului comercial pentru medicamentele compensate de pân? la 12% va duce la dispari?ia treptat? din farmacii a acestora reie?ind din dezinteresul economic cert de a vinde în asemenea condi?ii, mai ales pentru farmaciile mici f?r? economii la scar?.
- Dar epopeea schimb?rilor distructive în acest sector nu se opresc aici. Modificarea prin care se va permite comercializarea în Republica Moldova a medicamentelor ne-autorizate în ?ara de origine, care nu au trecut testul de conformitate ?i inofensivitate, precum ?i introducerea posibilit??ii de a vinde medicamente în afara farmaciilor creeaz? toate premisele ca popula?ia s? achizi?ioneze pe larg produse dubioase cu consecin?e poten?iale grave asupra s?n?t??ii oamenilor. La aceasta se mai adaug? ?i posibilitatea de a vinde medicamentele în a?a-zisele farmacii mobile, care în mod evident nu ar putea respecta condi?iile optime de p?strare a medicamentelor. Mai mult, acestea vor fi comercializate de oameni f?r? preg?tirea necesar?, iar imposibilitatea monitoriz?rii efective a acestor unit??i deschide pe larg ?i posibilitatea de a comercializa nestingherit medicamente falsificate ?i contraf?cute.
- În concluzie, ghida?i de promisiuni electorale populiste ?i interese de afaceri înguste, majoritatea parlamentar? PSRM-?or pune la b?taie f?r? jen? chiar ?i s?n?tatea oamenilor pentru a-?i îndeplini propriile interese.

În contextul celor expuse:

- **Calific?m** acestea ?i alte ac?iuni concertate ale deputa?ilor din cadrul majorit??ii parlamentare PSRM, Partidul ?or ?i grupul „pentru Moldova” drept sabotaj institu?ional care urm?re?te destabilizarea situa?iei macrofinanciare, economice ?i sociale a Republicii Moldova, în mod irecuperabil pentru mai mul?i ani înainte.
- **Solicit?m** deputa?ilor s? sesizeze Curtea Constitu?ional? cu privire la constitu?ionalitatea actelor adoptate de Parlamentul Republicii Moldova, având în vedere înc?lc?rile ?i erorile grave de procedur? admise. Legile respective au fost votate în grab?, f?r? consult?ri, majoritatea f?r? avizele favorabile ale institu?iilor de resort.
- **Cerem** insistent deputa?ilor din parlament s? respecte cu stricte?e legea, voin?a poporului ?i s? se ab?in? de la promovarea ini?iativelor care submineaz? statul de drept, independen?a institu?iilor publice, democra?ia ?i rela?iile externe ale ??rii, precum ?i încurajeaz? promovarea schemelor obscure în detrimentul intereselor ?i obiectivelor na?ionale.
- **Îndemn?m** Parlamentul Republicii Moldova s?-?i exercite pe deplin func?ia de control parlamentar, s? respecte principiile transparen?ei decizionale, s? nu accepte spre aprobare

documente care nu au respectat procedurile legale de consultarea cu publicul.

Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic a fost creată în anul 2011 și în acest moment are 96 de organizații membre, 7 dintre acestea constituind organizații-umbrelă pentru alte peste 255 de organizații. Misiunea Platformei este consolidarea procesului de integrare europeană și de dezvoltare democratică a Republicii Moldova, de a contribui la procesul de advocacy și monitorizare pentru implementarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, și alte documente relevante ce se referă la Parteneriatul Estic și relația Republicii Moldova cu Uniunea Europeană.

Declarația publică în limba română este disponibilă AICI.

Semnatarii Declarației:

1. Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT
2. Fundația Soros-Moldova
3. Centrul pentru Jurnalism Independent
4. Institutul de Dezvoltare Urbană
5. Asociația Presei Independente
6. Asociația Promo-LEX
7. Amnesty International Moldova
8. Institutul European de Studii Politice
9. Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”
10. Institutul pentru Drepturile Omului
11. Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei
12. „Ave Copiii”
13. Centrul de Resurse Juridice din Moldova
14. Centrul Național al Romilor
15. Institutul pentru Politici și Reforme Europene
16. Centrul Analitic Independent Expert-Grup
17. Uniunea Organizațiilor Invalizilor din Moldova
18. Comunitatea WatchDog.md
19. Local Democracy Agency Moldova
20. INVENTO
21. Experts for Security and Global Affairs (ESGA)
22. Asociația Națională a Para-juriștilor din Moldova
23. Centrul de Instruire și Dezvoltare Educațională
24. Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă
25. Asociația pentru Reabilitarea Invalizilor din Republica Moldova
26. Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități
27. Alianța INFONET
28. Institutum Virtutes Civiles
29. ????? ????? ??????????????
30. Centrul de Politici și Reforme
31. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”
32. Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova
33. Asociația Femeilor Profesioniște și de Afaceri din Moldova
34. Congresul Autorităților Locale din Moldova
35. Asociația pentru Politică Externă

36. INTECO
37. „Mame în Acțiune”
38. „Femeia și Copilul- Protecție și Sprijin”
39. Centrul „Pro-Europa” din Comrat
40. Centrul Regional de Dezvoltare Durabilă din Ungheni
41. Asociația Națională a Trainerilor Europeni din Moldova
42. Centrul Regional „Contact” Bălți
43. Grupul de Inițiativă a Tinerilor pentru Viitor
44. Centrul de Informare și Susținere a Tinerilor Economiști „CERTITUDINE”
45. Centrul Național de Asistență și Informare a ONG-urilor din Moldova CONTACT
46. „Pro Cooperare Regională”
47. Asociația Micului Business din Moldova
48. Centrul pentru Dezvoltare și Management
49. Centrul de Dezvoltare Economică și Afaceri Publice
50. Business Consulting Institute
51. Rețeaua Națională LEADER în Moldova
52. „Terra-1530”
53. Asociația Femeilor pentru Protecția Mediului și Dezvoltarea Durabilă
54. Centrul de Consultanță Ecologică Cahul
55. BIOS
56. ECOTOX
57. Organizația Teritorială Ștefan-Vodă a Mișcării Ecologice din Moldova
58. Centrul Regional de Mediu din Moldova
59. Asociația pentru Valorificarea Deșeurilor
60. Mișcarea Ecologistă din Moldova
61. „Hai Moldova”
62. Centrul Regional al Studiilor de Mediu ECOS
63. Centrul Republican pentru Copii și Tineret Gutta-Club
64. Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului „Eco-Tiras”
65. „Cutezătorul”
66. „Caroma-Nord”
67. Eco-Contact
68. „BIOTICA”
69. Centrul Național de Mediu
70. Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabilă
71. Automobil Club Moldova
72. Eco-Sor
73. GREEN-School
74. Institutul de Instruire în Dezvoltare „Millenium”
75. Consiliul Național al Tineretului din Moldova
76. „Tinerii pentru Dreptul la Viață” (TDV)
77. Fundația Est-Europeană
78. Agenția de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană
79. „Eco-Răzeni”
80. Institutul de Politici Publice
81. Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova
82. „Interacțiune”
83. Fundația pentru Educație și Dezvoltare din Moldova

84. AEGEE-Chi?in?u
  85. Centrul de Inovare ?i Politici din Moldova
  86. CASMED
  87. Asocia?ia Regional? a mamelor cu mul?i copii ?i a femeilor-întreprinz?tori din G?g?uzia „VESTA”
  88. Centrul European pentru Ini?iative civile „Stalker”
  89. Platforma pentru Cet?enie Activ? ?i Parteneriat pentru Drepturile Omului (CAP)
  90. Institutul Muncii
  91. Confedera?ia Na?ional? a Patronatului din Republica Moldova
  92. Confedera?ia Na?ional? a Sindicatelor din Moldova
  93. Federa?ia Sindicatelor din Construc?ii ?i Industria Materialelor de Construc?ii SINDICONS
  94. Federa?ia Sindical? „S?N?TATEA” din RM
95. Centrul de Analiz? ?i Prevenire a Corup?iei

This entry was posted on Monday, December 21st, 2020 at 11:03 am and is filed under [Nout??i](#)
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.